

2022-10-04

Kommunledningskontoret

Postadress

Dnr. 2022 KS0297

Yttrande över handlingsplan för att stärka barns rättigheter i Hylte kommun

Ärendet

Kultur- och folkhälsonämnden beslutade den 18 augusti 2022, § 62, att godkänna "Handlingsplan för att stärka barns rättigheter i Hylte kommun" samt att skicka ärendet på remiss till kommunens nämnder och rådgivande organ.

Kommunledningskontoret har därför tagit fram ett förslag till remissvar för kommunstyrelsen enligt följande.

Remissvar

Kommunledningskontoret anser att handlingsplanens övergripande mål "*att skapa en struktur som ger förutsättningar för att bedriva ett strategiskt och långsiktigt barnrättsarbete samt att stärka barns möjligheter att vara delaktiga i frågor som berör dem*" är eftersträvansvärt och ett bra riktmärke för att uppfylla Barnkonventionens bestämmelser. Vilka tillvägagångssätt som ska tillämpas för att nå målet behöver dock noga övervägas. Hur det påverkar effektiviteten i verksamheterna och vilka kostnader handlingsplanen innebär måste därför analyseras innan ett antagande. Utöver den övergripande uppfattningen har kommunledningskontoret följande synpunkter.

Benämningen "handlingsplan" bör bytas

Det framgår av tjänsteskrivelsen från kommun- och folkhälsokontoret att förslaget är att handlingsplanen så småningom ska beslutas av kommunfullmäktige. Beträffande det vill kommunledningskontoret redan nu belysa att enligt Hylte kommuns styrmodell tillhör "handlingsplaner" den typ av styrdokument som beslutas på kontorsnivå.

Kommunfullmäktige beslutar t.ex. riktlinjer eller policyer. Undantag från detta görs främst när det i lag framgår att ett styrdokument med en viss benämning ska beslutas av kommunfullmäktige. Något sådant krav finns inte gällande nu aktuell handlingsplan. Kommunledningskontoret anser därför att benämningen "handlingsplan" bör bytas, förslagsvis mot "riktlinje".

Riktlinjer, enligt styrmodellen, beskriver mer detaljerat vad som ska uppnås och hur det ska uppnås. De säkerställer ett korrekt agerande men också att handläggning sker med god kvalitet.

Riktlinjer kan vara antingen övergripande eller nämndspecifika. Övergripande riktlinjer beslutas av kommunfullmäktige.

Ord saknas i "syfte och bakgrund"

I avsnittet "syfte och bakgrund", fjärde styckets inledning, verkar en del av meningen saknas.

Gällande 1.1 Barnkonventionen är väl förankrad hos politiker och medarbetare i Hylte kommun
För att barnrättsaspekter ska genomsyra den kommunala verksamheten i enlighet med Barnkonventionen krävs att kunskapen om dem är god. Delmålet bedöms därför vara ändamålsenligt för att nå de övergripande målen.

Vid varje ny mandatperiod utbildas de nyvalda förtroendevalda inom olika områden som aktualiseras inom kommunens verksamheter av kommunledningskontoret eller någon kommunledningskontoret har anlitat. Framöver kommer även introduktionsutbildning erbjudas nyanställda. I samband med dessa utbildningar kan barnrättsfrågor inklusive barnkonventionen beröras där det är relevant. På så sätt bedömer kommunledningskontoret att det är möjligt att sträva mot målet inom ramen för befintliga utbildningspaket.

Det finns också idag möjlighet för kontoren att anlita kommunledningskansliets jurister för riktade utbildningsinsatser inom olika juridiska områden. Även utbildning om barnkonventionen kan ges vid förfrågan från verksamheterna.

Gällande 2.2 Barnkonsekvensanalys görs i ärenden som berör barn och unga

Av Barnkonventionens art. 3 följer att vid alla åtgärder som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Artikel 3 är inte begränsad till åtgärder som rör konventionen. Tvärtom gäller artikel 3 alla åtgärder som rör barn. Med åtgärd avses inte bara beslut utan också t.ex. andra handlingar, förslag, tjänster och förfaranden. Artikel 3 träffar alla beslut som direkt eller indirekt rör barn och att begreppet ska ges en vid betydelse. Det betyder dock inte att varje åtgärd måste inbegripa en formell process för att bedöma och fastställa barnets bästa. Däremot behöver man klargöra i varje enskild fråga huruvida en indirekt åtgärd rör ett barn, en grupp barn eller barn i allmänhet för att kunna värdera åtgärdens inverkan på barnet eller barnen (SOU 2020:63 s. 187).

Förslaget om barnkonsekvensanalys (BKA) i ärenden som rör barn syftar till att uppnå konventionens bestämmelse. Kommunledningskontoret vill dock belysa några olika aspekter av förslaget.

För det första finns ingen enhetlig definition av "barnkonsekvensanalys". Sveriges kommuner och regioner (SKR) menar att en sådan utredning inte ska vara mer omfattande än vad som krävs för att göra en bedömning av barnets bästa. Moment som *kan* ingå i en bedömning är t.ex. gällande lagstiftning inkl. barnkonventionens artiklar, aktuell forskning, evidens och praxis, barnets sociala nätverk och barnets eller barnens synpunkter, synpunkter från aktuella aktörer, olika handlingsalternativ, möjliga intressekonflikter, negativa och positiva konsekvenser för barnet i beslutet, bästa möjliga lösning och eventuellt kompensatoriska åtgärder. En enklare prövning kan i vissa fall vara tillräcklig. Beslutsfattare behöver dock ha tillräckligt med underlag för att ha förutsättningar att kunna bedöma vad som är barnets bästa. Underlaget ska innehålla en

utvärdering av vilka positiva och negativa konsekvenserna det får för barnet eller barnen. Barn som berörs ska också få komma till tals direkt eller genom företrädare.¹

Det ställs alltså stora krav på den som ska göra en sådan BKA. Hen måste både kunna bedöma hur omfattande utredning som krävs i det enskilda fallet och kunna genomföra en större eller mindre utredning av barnets bästa. Detta blir mycket resurskrävande för kommunledningskontoret i form av kompetenshöjande insatser för mer eller mindre alla tjänstepersoner.

För det andra kommer en BKA enligt förslaget att behöva göras i samband med i princip varje ärende inom kommunens verksamheter. En BKA ska enligt förslaget göras i varje ärende som berör barn och ska behandlas i nämnd. Kommunledningskontoret bedömer att det gäller nästan alla ärenden som behandlas i nämnderna. Oavsett om ärendet rör t.ex. budget, taxor, utbildning, omsorg, infrastruktur, kultur, fritid, miljö, näringsliv, kommunikation eller styrdokument kommer det att påverka barns situation i något led. Därför kommer ärendet att röra barn (jfr. 41–42 §§ förvaltningslagen (2017:900) om när beslut anses röra någon på så vis att det får överklagas). En BKA kommer alltså att behöva göras i dessa ärendetyper och i många fler. Det innebär att omfattande resurser kommer att krävas i form av både tid, verktyg och kompetens för tjänstepersonerna att göra en BKA.

Kommunledningskontoret anser att en BKA inte bör vara obligatorisk i alla ärenden. Istället bör ett tydligt klarläggande av huruvida ett ärende rör barn vara obligatorisk (jfr ovan refererade SOU). Först om ett sådant klarläggande når slutsatsen att barn berörs av ärendet i sådan utsträckning och på ett sådant sätt att en BKA är motiverad ska en sådan göras.

För det tredje ser kommunledningskontoret inte skälen till att en BKA enligt förslaget ska vara obligatorisk när beslut i ett ärende ska fattas i nämnd men inte om det fattas av tjänsteperson på delegation.

Kommunledningskontoret anser att kontorets verksamhet givetvis ska följa barnkonventionen och annan lagstiftning som rör barn. Därför håller kontoret med om att perspektivet om barnets bästa ska prioriteras i kontorets ärenden. Förslagen i handlingsplanen innebär dock mycket resurskrävande insatser, sannolikt från kontorets samtliga verksamheter.

Gällande 3.1 Barn ska få kunskap om sina rättigheter och vad de innebär i praktiken
Beträffande anpassning av information i enskilda ärenden har kommunledningskontoret inga synpunkter. I övrigt vill kontoret belysa att det är ett mycket omfattande arbete att anpassa information inom samtliga områden för barn. Särskilt om anpassningen ska ske i flera versioner för att tillgodose samtliga åldersgrupper från mycket små barn till tonåringar. Det kommer att kräva stora resurser av kommunledningskontorets samtliga verksamheter i form av tid och stöd i hur information ska anpassas.

¹ SKR (2022). Barnkonsekvensanalys.

<https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/manskligarattigheterjamlikhet/barnetsrattigheter/BKA.878.html>
hämtad 2022-10-04

Alice Risenfors
Kommunjurist